

SOBRE LA NOVA ANTOLOGIA DE L'OBRA DEL POETA

Esprui: crítica tifuda i crítica contributiva

BARTOMEU FIOI

Individu és paraula que sembla que té més a veure amb la capacitat de ser comptat com a membre del ramat; *persona*, etimològicament, és estri o instrument ressonant i, en conseqüència, ha de tenir i té més relació amb el ressò aconseguit eventualment. El nom del subjecte –que a la vegada és persona i individu– és òbviament el mateix, però sembla que, ara i aquí, quan deim Salvador Esprui ens referim molt més a una obra textual ben personal i eficaç que no al seu autor, amb totes les seves grandeses i misèries, ja que l'ésser humà –ja que l'animal humà– és una mescla de totes dues coses. Val a dir que, quan la contribució d'un escriptor és substancial –com, sens dubte, ho és en el cas del poeta de *Sinera* i *Konilòsia*– el nom del seu autor passa a ser també, ineluctablement, el nom del conjunt de la seva obra.

Tifut és un adjectiu que no figura enregistrat als diccionaris Fabra, de la Fundació Enciclopèdia Catalana ni de l'Institut d'Estudis catalans però sí a l'etimològic i complementari de Joan Coromines, tot relacionant-lo amb tifa, aquest mot sí que ha estat degudament enregistrat en tots els anteriorment esmentats. L'Alcover-Moll –on sí que figura de sempre el qualificatiu en qüestió– el defineix com “de mal caràcter, difícil de tractar”. Però no hi ha dubte que té altres connotacions, massa patents en una expressió –aquesta també generalment acceptada– com fer el tifa. Clar i català, per crítica tifuda cal entendre aquella que exhibeix una presumpció ridícula, una mica merdosa o merdoseta, si va a dir ver, en la

accepció quarta de l'Alcover-Moll: “que duu moltes pretensions”.

Per descomptat, partim de la tesi que tota crítica que no contribueixi a la millor recepció de l'obra criticada, ben poca cosa és i bat per les foranes, com diuen per la Pollença de Costa i Llobera. I també pensam que els fets concrets aportats o remarcats pel crític en relació amb el text ajuden molt més el lector que les teories o interpretacions teòriques, pròpies o alienes, que aquell vulgui posar damunt la taula. El que –no cal dir-ho– comporta una certa prevenció contra les construccions teòriques, gairebé sempre massa abstractes, quan es tracta de presentar, introduir o comentar un llibre, si allò que es pretén seriosament és ginyar el lector cap a la seva lectura (que és, des del meu punt de vista, el que més o allò més que pot pretendre un crític).

SELECCIÓ IMPECABLE

La lectura de *La roda del temps. Una antologia dialogada*, de Salvador Esprui, preparada per Rosa Delor (Cercle de Lectors, 2003), una gairebé impecable selecció de textos que, molt encertadament (i amb total fidelitat a la concepció espruiana), no fa cap distinció entre els diferents gèneres cultivats per l'autor, vull creure que és una bona ocasió per remoure aquests temes, amb la vaga esperança addicional de contribuir qualque mica a la difusió d'aquesta antologia, el millor mitjà actualment a l'abast del jovent per a entrar en contacte amb l'obra d'"un dels poetes més significatius de la

segona meitat del segle XX”, com apunta Delor a la seva presentació.

En efecte, crec que és un fet que els treballs crítics que més han ajudat al lector a entrar en l'opus espruà són els que han posat a la disposició d'aquest més quantitat de fets rellevants. De fet, els podem reduir als quatre següents, perquè òbviament no tenim cap pretensió d'esta-

Aproximació històrica al mite de Sinera, d'Agustí Esprui, Núria Nogueras i Maria Assumpció Pons (Curial, 1983). Una contribució substancial a la millor comprensió dels antecedents arenyencs del mite de Sinera.

Salvador Esprui: itinerari personal, d'Antoni Batista (Empúries, 1985). Tal vegada el testimoni més colpidor del Salvador Esprui desencantat,

EL POETA I NARRADOR SALVADOR ESPRUI

blir cap biobibliografia exhaustiva ni fer cap exhibició d'erudició en la matèria: *Poesia catalana del segle XX*, de Josep Maria Castellet i Joaquim Molas (Edicions 62, 1963). Una antologia segurament injusta per mor d'alguns dels seus silencis però que, al seu moment, va fer moltíssim per fomentar la lectura de la poesia, per a donar-li nova bel·ligerància a aquesta parenta pobra de la nostra indústria editorial.

que també va existir i manifestar-se.

Salvador Esprui: els anys d'aprenentatge (1929-1943), de Rosa Maria Delor i Muns (Edicions 62, 1993). Sense cap dubte la lectura més acurada i profitosa dels textos de l'autor fins a l'inici dels anys 40; una contribució decisiva que no em cansaré de repetir que reclama la seva continuació.

De fet, crec que amb aquests quatre llibres el lector genuí, el lector per fam o set de co-

nèixer i també de fruit (el lector que no té cap pretensió de fer curriculum), en té prou per a poder rebre adequadament l'obra del poeta. Naturalment, que és possible de recomanar altres lectures, com ara *Salvador Esprui*, de Maria Aurèlia Capmany (Doposa, 1971) i *La mort com a intercanvi simbòlic*. *Bartomeu Rosselló-Pòrcel i Salvador Esprui: diàleg intertextual*, també de Rosa M. Delor (Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1993) i algun altre treball de la mateixa autora,

però els quatre esmentats em semblen més que suficients per a entrar amb bon peu dins la gran obra espruiana. Sense oblidar, per descomptat, que res no pot substituir la lectura directa dels textos. Per això una antologia tan extensa i intensa com la que ha fet Rosa Delor resulta tan útil i profitosa.

Òbviament, el punt de vista d'un lector/soldat de peu, o fins i tot d'un escriptor, no té per què coincidir amb el d'un professor de literatura o d'una patum crítica. Tanmateix, la meua tesi és que una crítica contribuirà de bon de ver –podrà qualificar-se de contributiva– sols si realment està al servei de l'obra i del lector, tot facilitant i promocionant la seva trobada en l'acte creador que és la lectura. I vull suposar que no cal explicar –tan sols recordar-ho– que tota lectura ho és, creadora, en quant dóna vida al text, ja que sense ella no acaba d'existir.

ENICMÍSTICA

Scrabble i enologia

MÀRIUS SERRA

MariusSerra@verbalia.com

Demà divendres, a les nou del vespre, a la Botiga de Vins Empelt de Terrassa (sant Francesc, 14) s'organitza una partida duplicada de Scrabble temàtica, amb un títol que ja ho diu tot: *L'apassionant món del vi*. La convocatòria, feta pels jugadors habituals del club de Matadepera en connivència amb en Joan Torras d'Empelt, proposa deu tirades consecutives en les quals tots els jugadors que hi participen tindran les mateixes lletres al faristol i la mateixa situació de tauler. Es tracta, doncs, de treure el màxim rendiment a una situació comuna, tal com es fa a les partides dites duplicades o a la secció diària que Miquel Sesé publica aquí, a l'AVUI. La modalitat duplicada de l'Scrabble és la més tècnica. Elimina els factors tàctics i d'atzar per confiar-ho tot en

la capacitat combinatòria i de vocabulari de cada jugador. És l'equivalent a una cursa contra rellotge en una gran volta ciclista, en la qual no compta res que no sigui la potència i la capacitat de concentració. I encara més, perquè a les contra rellotges els factors climàtics poden variar del primer corredor a l'últim i la possibilitat de doblar el ciclista que ha sortit tres minuts abans esperona els millors. Aquí no. Demà tothom tindrà les mateixes set lletres i la mateixa situació de tauler en el mateix temps possible. Demà no hi haurà factors col·laterals.

En canvi, els dies 22 i 23 de maig passats es va celebrar un

altre campionat de Scrabble en català al Port de la Selva, basat en una modalitat radicalment diferent. L'Open Trumuntana fou organitzat per la Unió Faristolaire i amb la generosa acollida de l'ajuntament selvatà, 38 esrablistes hi vam disputar set partides cadascun segons el sistema de competició suís. En aquest cas, cada partida és un duel entre dos jugadors. Després de cada ronda els que porten el mateix nombre de victòries s'enfronten entre ells, de manera que els empats al capdamunt es van descartant. Al final, els dos únics jugadors que només havien sofert una derrota es van enfrontar en una gran final. La campiona

va ser la sociòloga de la UAB Helena Troiano, sitgetana resident a Terrassa, i el finalista, l'enginyer informàtic de la UPC Ernest Teniente, mataroní. Va ser una final lluitada, amb moltes alternatives en el joc i jugades de molt mèrit, que els espectadors vam poder seguir gràcies a la reproducció de la partida en un tauler gegant, incloses les set lletres que cada jugador tenia al faristol. És aquest un bon format per difondre els misteris de l'Scrabble, perquè la partida va creixent a la vista dels espectadors i tothom es veu amb cor de proposar alguna paraula que podria donar més punts. En la modalitat duplicada, en

canvi, tot el públic esdevé jugador de facto. Busca la millor tirada durant tres minuts i cada vegada l'anota en un full. Ben segur que els dos finalistes del Port de la Selva també seran demà a l'Empelt de Terrassa, per competir en aquesta modalitat tan diferent.

La gran incògnita és la temaització de la partida. Com que les jugades estaran preparades, l'organització ha anunciat que les paraules que donaran més punts tindran relació amb l'enologia. Ja m'imagino més d'un jugador, aquesta nit, preparant la partida de demà amb lectures tan recomanables com ara el *Diccionari del vi i del beure*, de Joan Maria Romani (La Magrana, 1998), i el *Diccionari del vi, amb licors i altres begudes*, de Xavier Rull (Enciclopèdia Catalana, 1999).

Escrablistes del món, alceu les lletres. Salut!